

Engly Sándor

E FÖLDI VÁNDORLÁSBAN, TE LÉGY ÚTMUTATÓNK!*

Az, hogy a szavaknak néha sajátos súlya van, az egyértelmű. Az ember kora és állapota szerint is változhatnak ezek a hangsúlyok. Maga az „Oktass, hogy éljek!” sem biztos, hogy azonos jelentést hordoz mindig, mindenkinek, minden körülmények között. Van amikor rájön az ember, hogy nem mindegy, megtanulja-e végre a leckét, mert az lehet akár az élet, az életbenmaradás feltétele is. Hogy A-ból a B-be jusson. Ezzel kapcsolatban gyűlnek tulajdonképpen a tapasztalatok, és mindig kérdés marad, hajlandó-e tudomásul venni valaki, hogy van tanulnivaló az életre, és még az sem mindegy, kinek címezzük a kiáltást: *Oktass, hogy éljek!* Mert hát van, amikor nem hallgathat mélyen az ember. Ez persze olyankor esedékes, amikor büntudat miatt érzi valaki, hogy jobb, ha mélyen hallgat. Vagy nem tud eleget ahhoz, hogy megszólaljon. Van, amikor persze még az sem adatik meg az embernek, hogy mélyen hallgasson, esetleg a Bodrogban. Ugye, hogy lehet jelentőségük és sajátos jelentésük, súlyuk a szavaknak – mondom magamnak. Akkor hát mondom, amíg lehet, ami adatik, oktató állapotomban a történések által. Úgy, mint Zofóniás, akihez nem akusztikailag szól az Úr, hanem az a történésként keresztül jutott el hozzá: ¹ דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־צְפַנְיָהּ.

¹ A λόγος κυρίου ὅς ἐγενήθη πρὸς Σοφονίαν szövegben az ἐγενήθη a הָיָה fordítása. A הָיָה Qal perf-át a γίνομαι pass. aoristosa adja vissza a görög szövegben. A הָיָה mindenképpen a történes fogalma, mely kifejezi, hogy nem egyszerűen akusztikai jelenség a kijelentés, hanem az átfogja a történelmet, minden vonatkozásával együtt, és meg is határozza azt YHWH részéről. Az ἐγενήθη mint passzívum pont az Úr személyét hangsúlyozza, aki az egész történelmet használja fel Zofóniás számára arra, hogy közvetítse üzenetét, mely aoristusként az igei forma szerint egyúttal kezdet az események menetében. Az ἐγενήθη tehát nem elégszik meg az akusztikai jelenséggel, a szó elhangzásával, hanem sokkal tágabb értelemben veszi a kijelentést, annak történes jellegét domborítja ki. Ez az, amit nem értenek azok a fordítók, akik az Úr szavával kapcsolat-

* Ref. Énekeskönyv 200,2

A legalapvetőbb szótárakban és az arra épülő irodalomban is nyilvánvaló, hogy a דבר és a מדרב fogalma összefügg.² A pusztá (מדרב) Isten népe számára az A-ból B-be jutás paradigmája volt. Az oktatta, hogy éljen. Ennek eszköze volt mindaz, ami vele történt. Az Ige (דבר) vált kézzelfoghatóvá számára a vándorlás folyamán a történéseken keresztül, a nép pedig folyamatosan vizsgázott, hogy mit ért meg ahhoz képest, amit már addig tudott. A pusztában szó szerint benne volt az ige: מדרב. Mint a tengerben a csepp. Minden azt mutatta ki, hogy pusztai körülmények között ott az Ige a vándorlásban. Sajnos a nép élete is mindig azt mutatta, hogy miként viszonyul az Igéhez. Ezért vizsgázott. Az Úr egyfelől azt bizonyította, hogy milyen körülmények ellenére van jelen a pusztában, a nép magatartása pedig égbekiáltóan hirdette, mit ért az Ő jelenlétéből.

A Babiloni Talmud egyik traktátusának nevében benne van a föld útja (דרך ארץ), mely az emberekkel szembeni helyes magatartás szabályára utal. Ennek megértéséhez fontos, hogy ha nincs Tóra, akkor nincs derech erez.³ Magyarul honnan tudná az ember, hogy mi a dolga, ha nincs Tóra. Ha nincs, aki megtanítja az élet útjára. Ehhez pedig valamire szükség van. Ezt foglalja össze így a traktátus: Az embernek mindig olyanak kell lennie, mint egy légszák, amely nyitott arra, hogy befogadja a levegőt – היה כנוד בקע שנפתח להכניס הרה.⁴ Nos, ahol ez a levegő a Lélek, ott tanítatik az ember igazán az életre. Ott lesznek meg a Lélek gyümölcsei az élet minden vonatkozásában, minden A-ból B-be jutásban, minden körülmények között. Ott a pusztá is oázissá lesz és az élet jelei annak jelenlétét hirdetik, aki-ben az ige testté lett, és jelenlétében nyilvánvalóvá lesz pusztai körülmények között is az élet gazdagsága. Az ilyen tapasztalat pedig mindig valaminek a kezdetévé lehet.

---

ban csak a szólás tényére koncentrálnak. Sokkal helyesebb tágabb értelemben venni a kijelentést, túl a megszólaláson. Ezt teszik többen is: „Wort des Herrn, das erging an Zafanja” – KRAUS, W. KARRER, M. (ed.), *Septuaginta Deutsch, das griechische Alte Testament in deutscher Übersetzung*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 2010, 1209; „A word of the Lord that came to Sophonias” – PIETERSMA, A., WRIGHT, B. G.: *A New English Translation of the Septuagint*, Oxford, Oxford University Press, USA, 2007, 810; „γίνομαί to happen” – MURAOKA, T.: *A Greek-English lexicon of the Septuagint: chiefly of the Pentateuch and the Twelve Prophets*, Louvain [etc.], Peeters, 2009, 130; RAHLFS, A. (ed.): *Septuaginta: id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, Stuttgart, Vol. I–II, Württembergische Bibelanstalt, 1971, Volumen II, 538; *Greek Septuagint (LXX1) Kraft/Taylor/Wheeler Septuagint Morphology Database v. 4.7a Copyright © 2012, Version 5.4. Vers 23917*; GELSTON, A. (Prep.) SCHENKER, A. (Praes.): חרי עשר *Twelve Minor Prophets, Biblia Hebraica*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 2010, 103.

² EVEN-SHOSHAN, A.: הלשון העברית הספרותית, המדעית והמדברת, ניבים ואמרות עבריים וארמיים, מנחים בינלאומיים, המלון החדש: אוצר שלם של

מ-י, Jerusalem Kiryat Sefer 1969, 1228–1229; KLEIN, E.: *A comprehensive etymological dictionary of the Hebrew language for readers of English Carta*, Jerusalem, University of Haifa, 1987, 317–318; THOMAS, R. L. TH. D.: (ed.): *New American Standard Exhaustive Concordance of the Bible Hebrew-Aramaic Dictionary* © 1981 by the Lockman Foundation, Inc. Version 2. 6. Paragraph 4400; <http://rabbisacks.org/covenant-conversation-5768-bemidbar-the-wilderness-and-the-word-2/>; <http://www.rabbiellisarah.com/making-meaning-in-the-wilderness-a-commentary-on-bmidbar/>

³ RABBI ISAACS, R.: *Derech erez: the path to an ethical life*, United Synagogue of Conservative Judaism, Dept. of Youth Activities, New York, Publ. of the Nat. Youth. Comm. Un. Syn. of Cons. Jud., 1998, 13, 15.

⁴ <http://www.sacred-texts.com/jud/t05/ere11.htm> ; https://www.sefaria.org/Derech_Eretz_Zuta.1?lang=bi ; Derech Eretz Zuta Chapter 1.

TANULMÁNYOK

Egykori magyar peregrinusok külföldélménye

BUJTÁS LÁSZLÓ ZSIGMOND
UGRAI JÁNOS
GURKA DEZSŐ
KURUCZ GYÖRGY
PUSZTAI GÁBOR

Dályai Vas János peregrinációs albuma. 1710–1711.